

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

 Тетяна МІРОШНИЧЕНКО
«28» серпня 2024 р.

Робоча програма
ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма: «Міжнародні відносини»
вид дисципліни: обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Старший викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки
Ганна ФЕДОРОВА, викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки
Світлана ЗДОРОВКО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

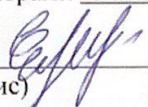
В. о. завідувача кафедри _____
(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

_____
(підпис)

Євгенія СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії _____
(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політична географія світу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: дати здобувачам знання про територіальні аспекти політичної сфери суспільного життя, про вплив політичних чинників на розвиток і розміщення господарських об'єктів, стан довкілля, життя і діяльність людей, міжнародне співробітництво в різноманітних сферах людського життя, а також дати розуміння причин змін на політичній карті світу, проблеми економічного і політичного співробітництва окремих країн, тенденції розвитку міжнародного поділу праці, світових політичних процесів, а також політичних процесів, що відбуваються в Україні. Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

ознайомлення з теоретичними засадами політичної географії та розширення знань, набутих у процесі вивчення інших географічних та загальноосвітніх дисциплін; ознайомлення з історичним розвитком світової та української політичної думки; набуття здобувачами вичерпного знання політичної карти світу і окремих історико-географічних регіонів із зазначенням географії «гарячих» точок; засвоєння розгорнутої інформації про форми державного устрою та систему органів державної влади, функції державних кордонів; ознайомлення зі світовим досвідом організації партійного життя, роллю політичних партій; виявлення впливу глобалізаційних процесів на політичну карту світу, державу і окремого громадянина

Формування загальних компетентностей:

ЗК3 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК4 - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК5 - здатність працювати в міжнародному контексті.

Формування спеціальних компетентностей:

СК2 - здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК3 - здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях;

СК5 - здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав;

СК9 - здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Знання:

РН01 - знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин;

РН04 - знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень;

РН06 - знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

Уміння/навички

РН11 - досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни

Вступ. Політична географія як наука. Історія виникнення та відмінності від геополітики. Об'єкт та предмет політичної географії. Поняттєво-термінологічний апарат: «політична карта світу», «геоторія», «територія», «авкаторія», «аероторія»,

«країна» та її відмінності від поняття «держава», «суверенітет», «державний кордон», «територіальні води», «внутрішні води», «економічна зона».

Тема 2. Державний устрій

Поняття державного ладу (утрою). Форма правління та адміністративно-територіальний устрій. Республіка, монархія. Складні та прості держави. Відмінності між унітарною, федеративною та конфедеративною державою. Залежні території, їх групи. Статус столиць.

Тема 3. Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу

Класифікації держав світу. Вертикальна (ознакова) та горизонтальна (територіальна) класифікації. Типізація об'єктів. Класифікація держав за розмірами. Класифікація держав за кількістю населення. Зіставлення рівнів економічного розвитку: поняття внутрішнього валового продукту. Високорозвинені, середньорозвинені та низькорозвинені держави. Типи країн: постіндустріальні, індустріальні, нові індустріальні, доіндустріальні.

Тема 4. Історія формування політичної карти світу

Підходи до періодизації розвитку політичної карти світу: формаційний та цивілізаційний. Первіснообщинний період, рабовласницький період, класичний феодальний період, період розпаду феодалізму і зародження капіталізму, класичний капіталістичний період, імперіалістичний період, новітній період. Поняття цивілізацій. Типи цивілізацій.

Тема 5. Морфологія і географічне положення державної території

Держава і державні території. Принцип недоторканості і цілісності державної території. Політико-географічне положення: макро-, мезо- і мікроположення. Фізико-географічна складова та економіко-географічна складова в оцінці політико-географічного положення. Типологія держав за конфігурацією державної території: острівна, півострівна, витягнутої форми, складної конфігурації, компактна, анклав, напіванклав.

Тема 6. Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку

Делімітація та демаркація державного кордону. Класифікація державного кордону. За морфологією: астрономічні, геометричні і звивисті; за природними особливостями: гірські, рівнинні, річкові, озерні і морські; за генетичною ознакою: антецендентні, субсеквентні, «накладені» і реліктові. Повітряний простір і надра, питання їхньої делімітації

Тема 7. Географічні засади федералізму

Політико-адміністративні територіальні системи. Типи федерацій: західноєвропейський (середньоєвропейський), північноамерикансько-австралійський, латиноамериканський, афроазійський та острівний. Вибір місцеположення столиці держави. Боротьба за зміну політико-територіального поділу. Регіоналістські, автономістські та сепаратистські рухи.

Тема 8. Географія політичної боротьби (електоральна географія)

Електоральна географія, її предмет та завдання. «Зворотній зв'язок» в електоральній географії. «Виборна інженерія». Типи виборчих систем: 1) мажоритарні,

2) пропорційні, 3) змішані (або пропорційно-мажоритарні). Методи електоральної географії.

Тема 9. Географія та формування політичної карти Європи

Коротка характеристика географії Європи: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток країн Європи. Історія формування сучасної політичної карти Європи. Невизнані країни у Європі. Територіальні суперечки. Сепаратистські рухи. Тенденції у розвитку політичної карти Європи.

Тема 10. Особливості географії та формування політичної карти Азії

Коротка характеристика географії Азії: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток країн Азії. Етапи формування політичної карти Азії.

Субрегіони Азії: Південно-Західна Азія, Південна Азія, Південно-Східна Азія, Східної Азії, Центральної Азії.

Типологія політико-географічних конфліктів та проблем Азії. Арабо-ізраїльський конфлікт. Конфлікти довкола спірних територій. Проблеми територіальної єдності (контролю над територією). Проблеми невизнаних держав. Прикордонні суперечки та конфлікти. Внутрішні територіальні розколи - автономістські, сепаратистські вимоги. Проблема анклавів. Розколоті нації. Народи без державності.

Тема 11. Географія та сучасна політична карта Північної Америки

Коротка характеристика географії Північної Америки: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток держав Північної Америки. Географічний чинник та процес колонізації Північної Америки. Створення політичних інститутів у колоніях. Особливості, що відрізняють політичну систему американських штатів. Утворення Сполучених Штатів Америки. Основні положення Конституції про державний устрій. Стратегія розширення території: купівля Луїзіани, анексія Техасу, приєднання Каліфорнії та Нью-Мексико, освоєння Великих рівнин. «Міссурійський компроміс» та «правило рівноваги». Придбання Аляски.

Освоєння території та формування територіальної структури Канади. Конфлікт між Великобританією та Францією.

Конфлікт між Північчю та Півднем США. Громадянська війна 1861-1865 р.р.

Регіональні структури США: Нова Англія, Середньоатлантичні штати, Північно-східний центр, Північно-західний центр, Південноатлантичні штати, Південно-східний центр, Південно-західний центр, Гірський Захід, Тихоокеанські штати.

Канада. Регіональні відмінності: Центральний район, Степовий район, Далекий Захід, Атлантичний район, Північ.

Характеристика транскордонних регіонів.

Тема 12. Географія та особливості формування політичної карти Латинської Америки

Коротка характеристика географії Латинської Америки: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток держав Латинської Америки. Доколумбові цивілізації. Іспано-португальська колонізація у першій половині XVI ст. Тордесільський договір (1494). Розділ світу між Португалією та Іспанією. Іспанські віце-королівства в Америці: Нова Іспанія, Нова Гренада, Ла-Плата, Перу. Деколонізація Латинської Америки (1810-1825 рр.). Утворення незалежних держав.

Субрегіони Латинської Америки: Мексика та Центральна Америка, Вест-Індія, Андські країни, Лаплатські країни, Гвіанський трикутник, Бразилія.

Федералізм у Бразилії, Мексиці, Аргентині, Венесуелі.
Сучасні територіальні суперечки та конфлікти.

Тема 13. Географія Африки та крах колоніальної системи як фактор формування сучасної політичної карти континенту

Коротка характеристика географії Африки: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток країн Африки. Етапи формування політичної карти Африканського континенту.

Субрегіони Африки: Північна Африка, Західна Африка, Центральна (Екваторіальна) Африка, Східна Африка, Південна Африка. Територіальні конфлікти у Африці. Конфлікти на ґрунті конфесійних відносин. Конфлікти між етнічними групами за владне домінування та контроль за ресурсами. Протистояння між озброєними групами в умовах розпаду державних структур. Тенденції у розвитку політичної карти Африки.

Тема 14. Географія та формування політичної карти Австралії та Океанії

Коротка характеристика географії Австралії та Океанії: територія, населення, ландшафт, природні ресурси, соціально-економічний розвиток держав Австралії та Океанії.

Колонізація Австралії та Океанії. Утворення незалежних держав.

Райони Австралії: Південно-Східний, Західно-Центральний, Північний.

Британська Співдружність націй. «Асоційовані з США» держави: Каролінські, Маршаллові, Маріанські острови.

Острівні території, що залишаються під володінням західних держав.

Території, що у володінні «близьких» держав.

Історико-географічні області Океанії: Меланезія, Мікронезія, Полінезія.

Тема 15. Політична географія України

Адміністративно-територіальний устрій України (структура адміністративно-територіального устрою: області, міста, райони, громади; реформа децентралізації в Україні: цілі, етапи, результати; вплив децентралізації на розвиток регіонів).

Політичні регіони України. Історико-географічний поділ України: Захід, Схід, Південь, Північ, Центр. Політичні та культурні особливості регіонів. Етнічні групи в Україні: їхнє політичне значення та вплив на розвиток регіонів.

Геополітичне положення України. Україна як держава на перехресті Європи та Євразії. Вплив геополітичного положення на економіку, політику та безпеку країни.

Політичні кордони України. Характеристика політичних кордонів України. Спірні території та їхня політична значущість. Вплив війни на політичні кордони.

Взаємовідносини з сусідніми державами. Вплив сусідніх країн на політику та економіку України. Євроінтеграційний курс України: політичні наслідки для регіону.

Міжнародні організації та Україна. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, НАТО та інших організаціях. Політичне значення інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури.

Виклики та перспективи розвитку політичної географії України. Поточні виклики: конфлікти, внутрішні міграції, соціальні розколи. Перспективи політичного розвитку України в контексті глобальних змін. Роль молоді та активної громадянської позиції у формуванні політичної географії майбутнього.

3. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин
--	-----------------

Назви розділів і тем	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни	7	2	2			3						
Тема 2. Державний устрій.	16	4	4			8						
Тема 3. Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу	8	2	2			4						
Тема 4. Історія формування політичної карти світу	9	2	2			5						
Тема 5. Морфологія і географічне положення державної території	7	2	2			3						
Тема 6. Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку	9	2	2			5						
Тема 7. Географічні засади федералізму	8	2	2			4						
Тема 8. Географія політичної боротьби (електоральна географія)	7	2	2			3						
Тема 9. Географія та формування політичної карти Європи	7	2	2			3						
Тема 10. Особливості географії та формування політичної карти Азії	7	2	2			3						

Тема 11. Географія та сучасна політична карта Північної Америки	7	2	2			3						
Тема 12. Географія та особливості формування політичної карти Латинської Америки	7	2	2			3						
Тема 13. Географія Африки та крах колоніальної системи як фактор формування сучасної політичної карти континенту	7	2	2			3						
Тема 14. Географія та формування політичної карти Австралії та Океанії	7	2	2			3						
Тема 15. Політична географія України	7	2	2			3						
Усього годин	120	32	32			56						

Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни	2
2	Державний устрій.	4
3	Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу	2
4	Історія формування політичної карти світу	2
5	Морфологія і географічне положення державної території	2
6	Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку	2
7	Географічні засади федералізму	2
8	Географія політичної боротьби (електоральна географія)	2
9	Географія та формування політичної карти Європи	2
10	Особливості географії та формування політичної карти Азії	2
11	Географія та сучасна політична карта Північної Америки	2
12	Географія та особливості формування політичної карти Латинської Америки	2
13	Географія Африки та крах колоніальної системи як фактор формування сучасної політичної карти континенту	2
14	Географія та формування політичної карти Австралії та Океанії	2

15	Політична географія України	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка доповідей.	3
2	Тема 2. Державний устрій. <i>Завдання:</i> робота з контурними картами, нанесення форм правління та адміністративно-територіального устрою	8
3	Тема 3. Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.	4
4	Тема 4. Історія формування політичної карти світу. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей. Додатково: зробити порівняльну характеристику формацій та періодів.	5
5	Тема 5. Морфологія і географічне положення державної території <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.	3
6	Тема 6. Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.	5
7	Тема 7. Географічні засади федералізму. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.	4
8	Тема 8. Географія політичної боротьби (електоральна географія). <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.	3
9	Тема 9. Географія та формування політичної карти Європи <i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання: 1) Офіційна назва держави; 2) Столиця; 3) Найбільше місто; 4) Офіційна мова (мови); 5) Форма правління; 6) Голова держави, голова уряду; 7) Населення (кількість); 8) Основна валюта;	3

	<p>9) В якій частині світу знаходиться;</p> <p>10) З якими державами межує;</p> <p>11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація);</p> <p>12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість.</p> <p>13) Демократична держава чи не демократична?</p> <p>14) Які відносини з Україною?</p> <p>15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України?</p>	
10	<p>Тема 10. Особливості географії та формування політичної карти Азії</p> <p><i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання:</p> <p>1) Офіційна назва держави;</p> <p>2) Столиця;</p> <p>3) Найбільше місто;</p> <p>4) Офіційна мова (мови);</p> <p>5) Форма правління;</p> <p>6) Голова держави, голова уряду;</p> <p>7) Населення (кількість);</p> <p>8) Основна валюта;</p> <p>9) В якій частині світу знаходиться;</p> <p>10) З якими державами межує;</p> <p>11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація);</p> <p>12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість.</p> <p>13) Демократична держава чи не демократична?</p> <p>14) Які відносини з Україною?</p> <p>15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України?</p>	3
11	<p>Тема 11. Географія та сучасна політична карта Північної Америки</p> <p><i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання:</p> <p>1) Офіційна назва держави;</p> <p>2) Столиця;</p> <p>3) Найбільше місто;</p> <p>4) Офіційна мова (мови);</p> <p>5) Форма правління;</p> <p>6) Голова держави, голова уряду;</p> <p>7) Населення (кількість);</p> <p>8) Основна валюта;</p> <p>9) В якій частині світу знаходиться;</p> <p>10) З якими державами межує;</p> <p>11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація);</p> <p>12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість.</p> <p>13) Демократична держава чи не демократична?</p> <p>14) Які відносини з Україною?</p> <p>15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України?</p>	3

12	<p>Тема 12. Географія та особливості формування політичної карти Латинської Америки</p> <p><i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Офіційна назва держави; 2) Столиця; 3) Найбільше місто; 4) Офіційна мова (мови); 5) Форма правління; 6) Голова держави, голова уряду; 7) Населення (кількість); 8) Основна валюта; 9) В якій частині світу знаходиться; 10) З якими державами межує; 11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація); 12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість. 13) Демократична держава чи не демократична? 14) Які відносини з Україною? 15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України? 	3
13	<p>Тема 13. Географія Африки та крах колоніальної системи як фактор формування сучасної політичної карти континенту.</p> <p><i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Офіційна назва держави; 2) Столиця; 3) Найбільше місто; 4) Офіційна мова (мови); 5) Форма правління; 6) Голова держави, голова уряду; 7) Населення (кількість); 8) Основна валюта; 9) В якій частині світу знаходиться; 10) З якими державами межує; 11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація); 12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість. 13) Демократична держава чи не демократична? 14) Які відносини з Україною? 15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України? 	3
14	<p>Тема 14. Географія та формування політичної карти Австралії та Океанії</p> <p><i>Завдання:</i> вибрати державу із запропонованого переліку і дати відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Офіційна назва держави; 2) Столиця; 3) Найбільше місто; 4) Офіційна мова (мови); 	3

	<p>5) Форма правління; 6) Голова держави, голова уряду; 7) Населення (кількість); 8) Основна валюта; 9) В якій частині світу знаходиться; 10) З якими державами межує; 11) Форма державного устрою (федерація, унітарна держава, конфедерація); 12) З яких адміністративно-територіальних одиниць складається, які їх назви та кількість. 13) Демократична держава чи не демократична? 14) Які відносини з Україною? 15) Чи засудила ця держава агресію РФ проти України?</p>	
15	<p>Тема 15. Політична географія України <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка творчого завдання (есе) та доповідей.</p>	3
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН01 - знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН04 - знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН06 - знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія,	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз

	дослідницький метод, пояснювальний метод	кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН11 - досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Політична географія світу» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів здобувачів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки, і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння окремих розділів (проміжний контроль) – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою організації освітнього процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час засвоєння окремих тем дисципліни. Кожна тема включає семінарські заняття та завдання для самостійної роботи тощо. Поточна підсумкова оцінка – це сума балів, отриманих здобувачами за виконання всіх видів робіт, передбачених цим темами.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, поточного контролю. Сума балів, які здобувач денної форми навчання може набрати за модульними контролями, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння тем здійснюється на основі проведення екзамену. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань екзаменаційної роботи – 40. Час виконання – до 80 хвилин. *Екзаменаційний білет складається з 20 тестових запитань, кожна вірна відповідь оцінюється у 1,5 бали та одного теоретичного запитання, що оцінюється у 10 балів.*

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях та підсумковому контролі:

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування до окремих тем	за темою 4 «Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу», де передбачено тестування, пропонується 40 тестових питань закритого типу.	0,05
Робота над аналітичними завданнями, індивідуальними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	2,5
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	2
Робота над проєктними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1
За теоретичне питання екзаменаційного білету	здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	9-10
	здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при	6-8

	відповідях на питання та неточні обґрунтування.	
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабо орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.	4-5
	здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	0-3

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр, рік), які здобувач отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи здобувача.

Оцінка успішності здобувача є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

1.

2. Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
2,5	3	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	6

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен (залікова робота)	Сума
T11	T12	T13	T14	T15		
6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... – теми дисципліни.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дистанційний курс з «Політичної географії світу» - <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3729>
2. Безуглий, Віталій Вікторович. Регіональна економічна і соціальна географія світу : навчальний посібник / Віталій Вікторович Безуглий, Світлана Вікторівна Козинець – 2-ге вид., доп., перероб. – Київ : Академія, 2007 . С. 687
3. Стафійчук В. І. Політична географія світу : навчальний посібник / Валентин Іванович Стафійчук . – Херсон : Олді-плюс, 2016 . С. 305
4. Сюткін С. І. Політична географія: навчальний посібник. — Суми : Фабрика друку, 2017. С. 120
5. Грицак Ю.П., Федорова Г.Ю. Політична географія: Завдання для практичної та самостійної роботи. Для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / 3-те вид. доп. і перераб. / – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. С. 32
6. Федорова Г. Ю. Проблема «заморожування» конфліктів: причини та перспективи вирішення конфліктів. *II Міжнародна науково-практична конференція «Modern research in world science»* (15-17 травня 2022 р. м. Львів), 2022. С. 1174-1180

Допоміжна література

1. Арон Р. Мир і війна між націями. – К.: Юніверс, 2000. С. 688
2. Вілсон Е. Українці: несподівана нація. – К.: КІС, 2004. С. 552
3. Врублевський В. К., Хорошковський В. І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси. – К., 1997. С. 426
4. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. – К.: Фенікс, 2003. С. 584
5. Дністрянський М. С. Україна в політико-географічному вимірі. – Львів: ЛНУ, 2000. С. 310
6. Дубович І.А. Країнознавчий словник-довідник. – К.: Вища школа, 2008. С. 839
7. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен. – Харьков: Фолио, 2004. С. 559
8. Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Львів: ЛНУ, 2001. С. 208

9. Масляк П.О. Країнознавство. – К.: Вища школа, 2008. С. 292

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<https://www.president.gov.ua/> Президент України
www.rada.gov.ua Верховна Рада України
<https://www.kmu.gov.ua/> Кабінет Міністрів України
<https://mfa.gov.ua/> Міністерство закордонних справ України
www.niss.gov.ua Національний інститут стратегічних досліджень
<https://www.un.org/en/> - Організація Об'єднаних Націй
<https://www.nato.int/> - Організація Північноатлантичного договору (НАТО)
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/> - Довідник ЦРУ по країнах світу.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle.

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20 ____ /20 ____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.